

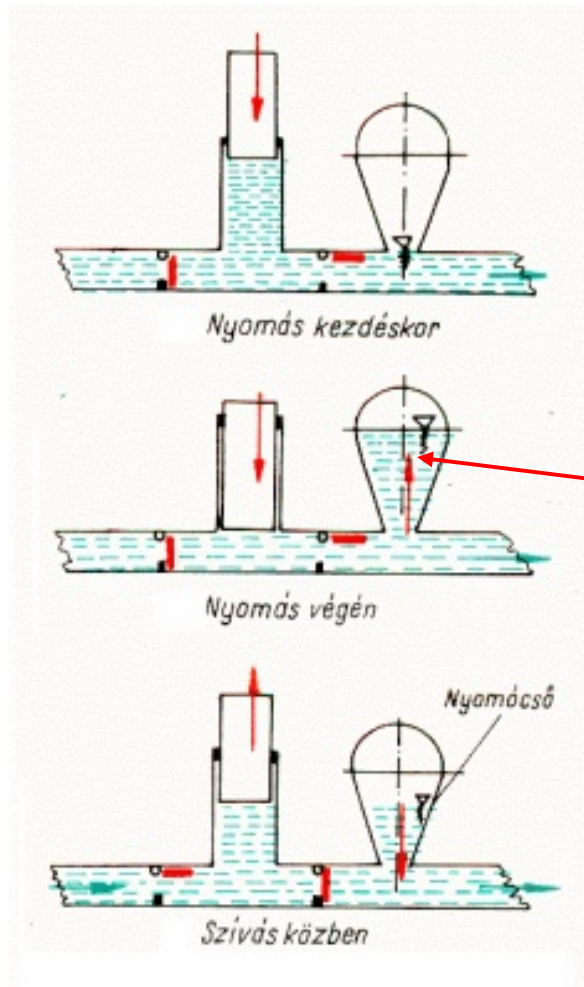
Mintapélda №6

Kettős működésű dugattyús szivattyú adatai: fordulatszáma $n = 60$ ford/min, a dugattyú átmérője $D = 220$ mm, a dugattyúrúd átmérője $d_r = 50$ mm, löket $s = 240$ mm, volumetrikus hatásfoka $\eta_{\text{vol}} = 0,9$, a szívószelep ellenállás-magassága $h_{sz} = 0,7$ m.

A szivattyú a következő rendszeren működik (szívó oldal): a cső hossza és átmérője $l = 8,0$ m és $d = 150$ mm; helyi ellenállások: három könyök (mindenre $\xi = 0,3$), tolózár $\xi = 4,5$, valamint a szívókosár lábszeleppel $\xi = 2,5$; súrlódási tényező $\lambda = 0,03$; a víz hőmérséklete $t = 20^\circ$ C.

Határozzuk meg a szivattyú maximális megengedett szívómagasságát (H_{max}). Mekkora a H_{max} légüst beiktatásával, amely a szívóvezetéket két részre ($l_1 = 7$ m és $l_2 = 1$ m) választja el?

A szivattyú légüstje

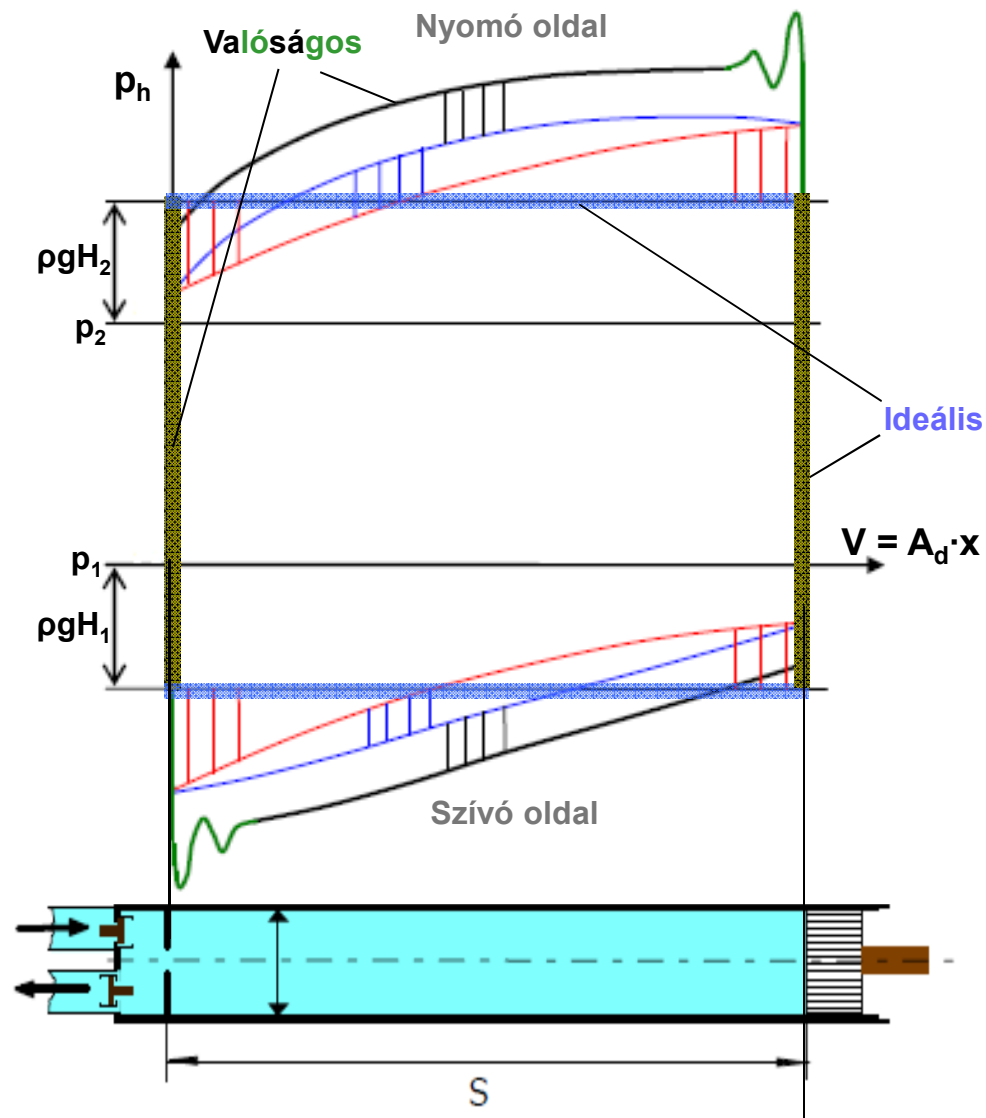
Légüst

17.14 ábra Szivattyú légüsttel

Indikátor diagram; a vonalkézással jelölt metszések:

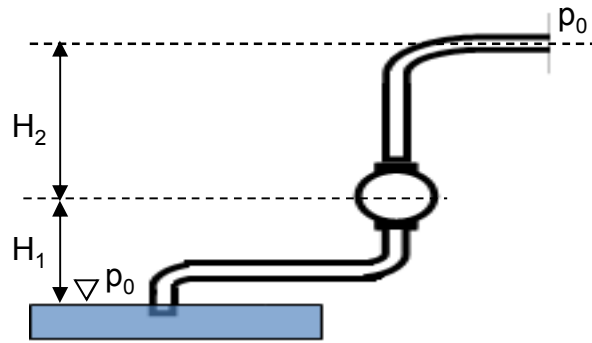
a $\rho g h_{a1}$, $\rho g h_{a2}$ gyorsító nyomásmagasságot,

a $\rho g h_1'$, $\rho g h_2'$ áramlási veszteségmagasságot, illetve

a $\rho g h_{sz}$, $\rho g h_{ny}$ szelepveszteség magasságot jelölik,

a **zöld vonal** a szelep nyitásakor fellép tranziens nyomásváltozás

Dugattyús szivattyú kavitációjának elemzése

Szivattyú elrendezése

„Váratlan” eredmény:

$$p_{A_2} < p_0 + \rho g H_2 \quad p_{B_1} > p_0 - \rho g H_1$$

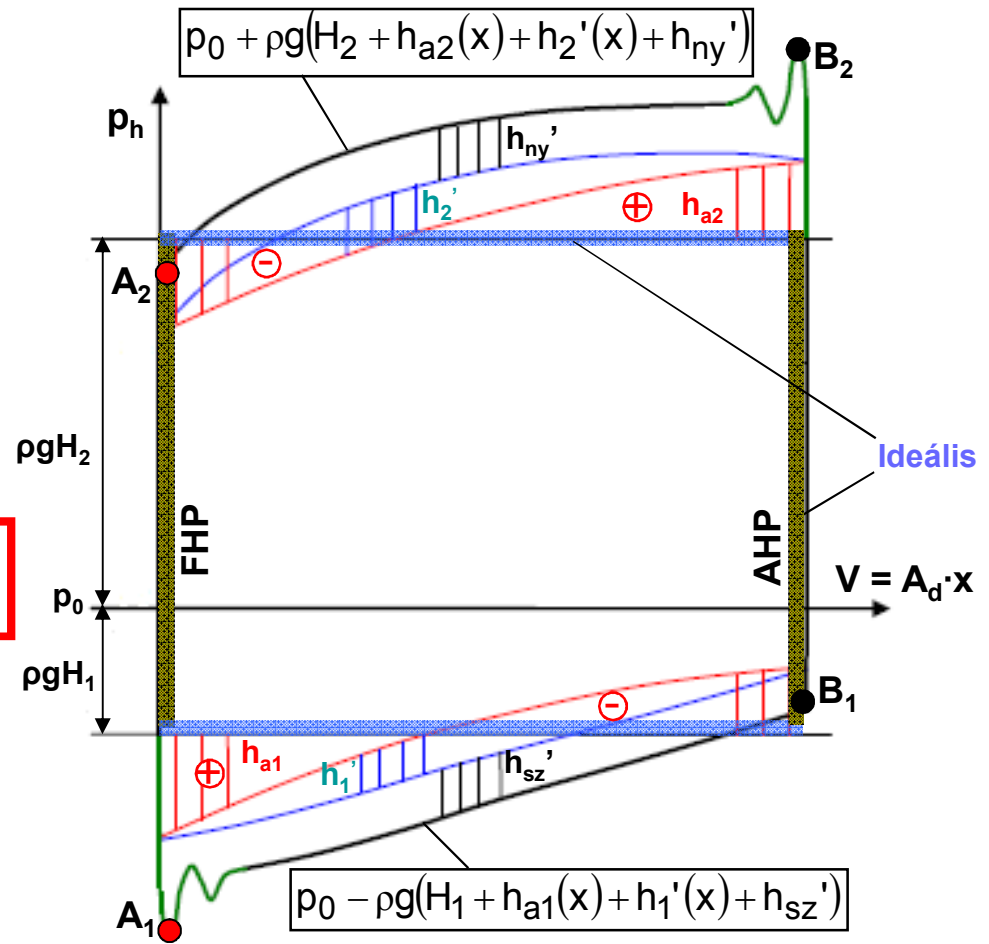
Kavitáció veszélye:

$$\min p < p_g(p, T)$$

$$\min_{A_2 B_2} p_h = p_{A_2}$$

$$\min_{A_1 B_1} p_h = p_{A_1}$$

$$p_{A_2} > p_{A_1}$$

Indikátor diagram kavitációveszély pontjai (A_1 és A_2)

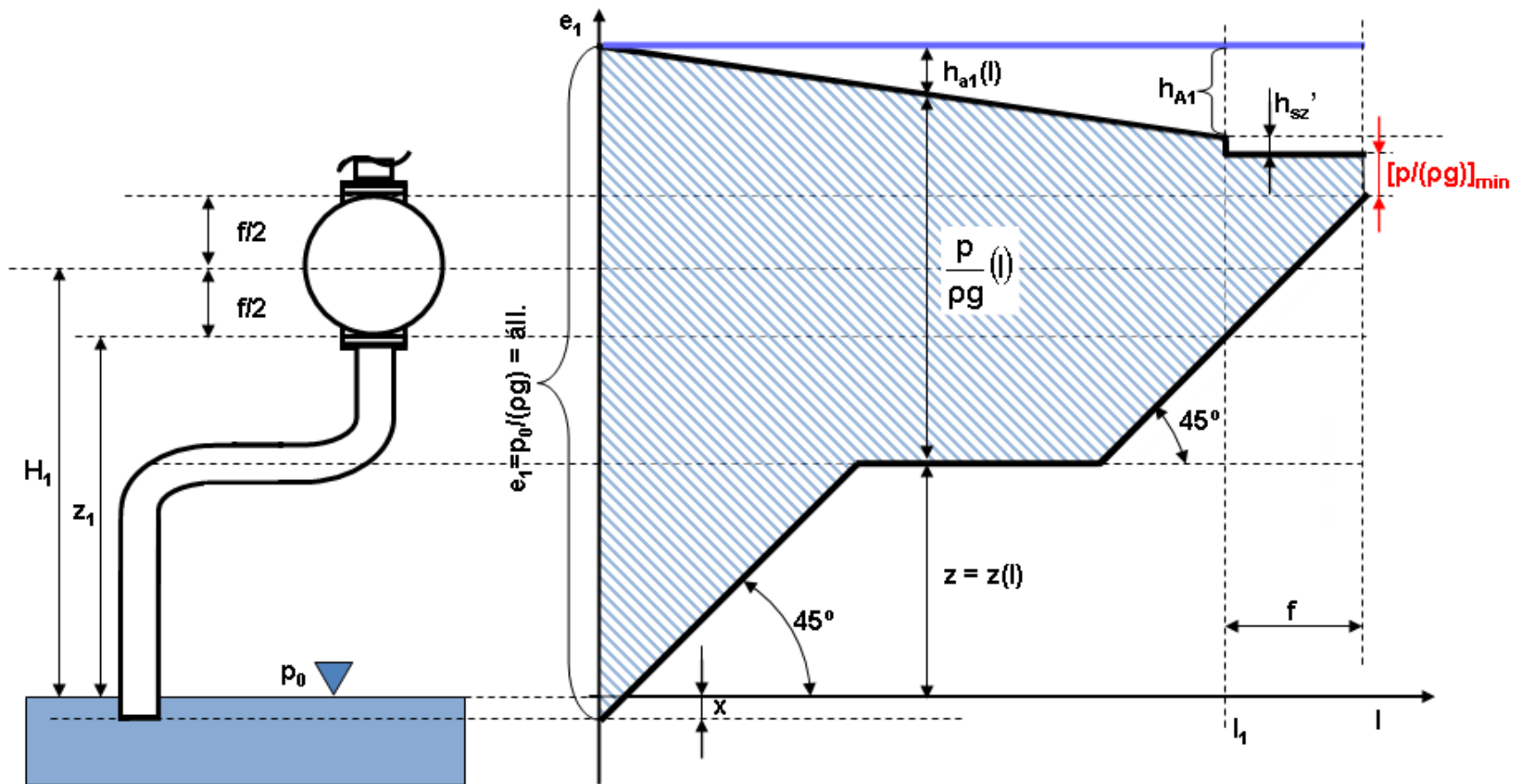

Az energiatartalom a szívócsövön:

$$e = z + \frac{p}{\rho g} + \frac{c^2}{2g} + h_1' + h_{a1} + h_{sz}' = \text{áll.}$$

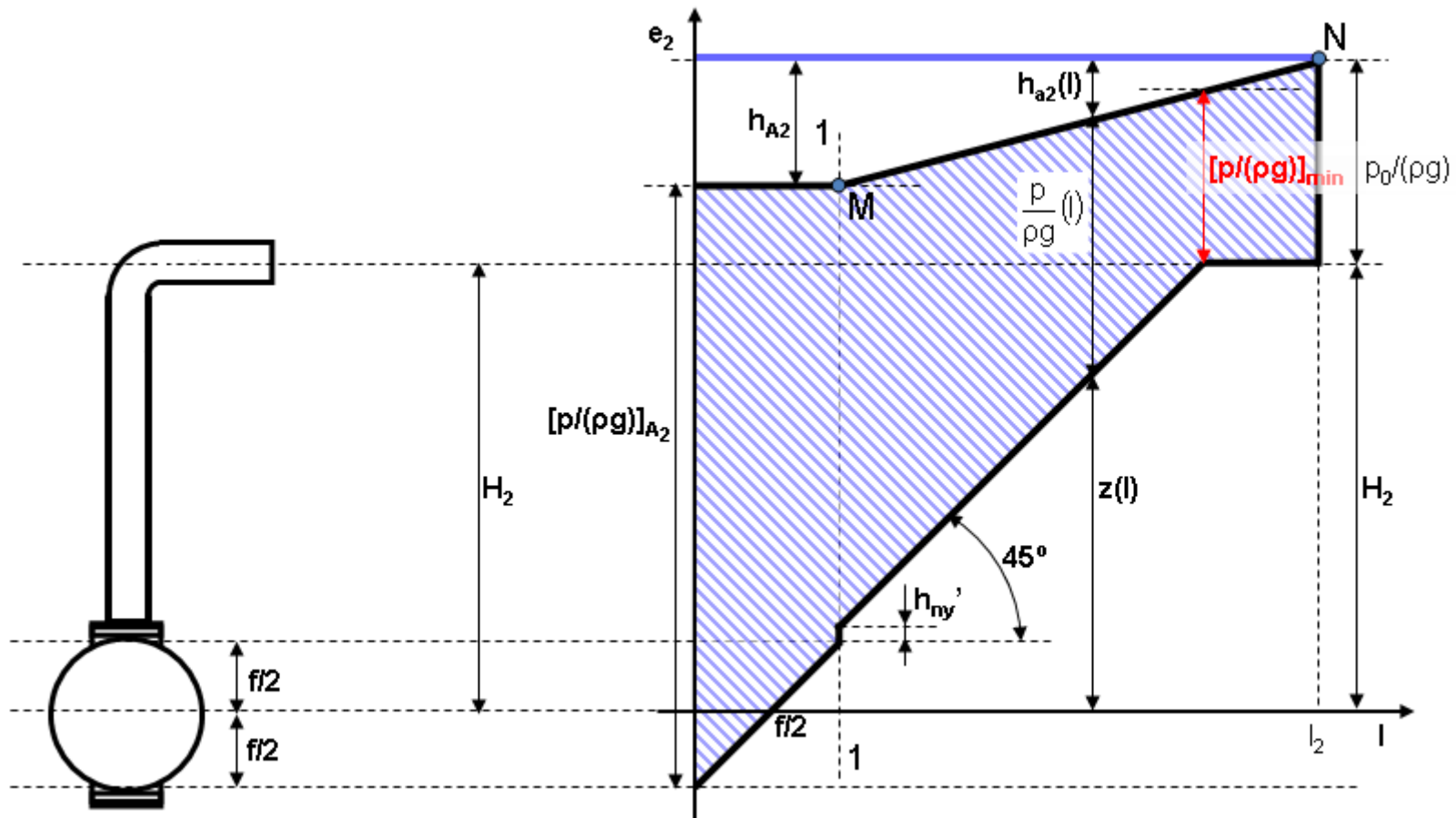
Az energiatartalom (e_1) a szívócsövön a szívólöket elején ($c=0$):

$$e_1 = z + \frac{p}{\rho g} + h_{a1} = \text{áll.} \quad l \in [0, l_1]$$

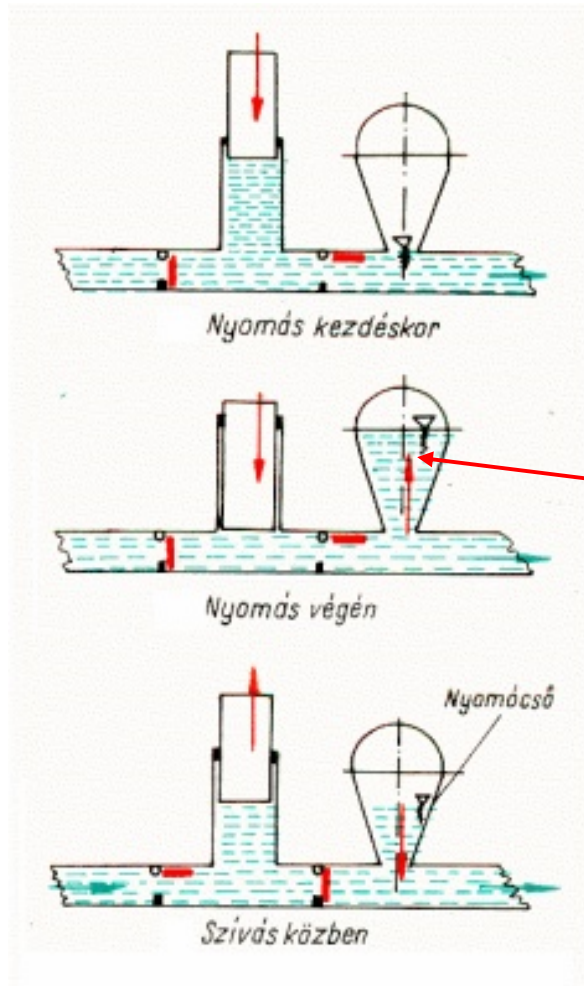
A szivattyú szívócsőnek az A_1 holtpontra (az előző ábrából) vonatkozó energiadiagramja

Amennyiben $\left(\frac{p}{\rho g}\right)_{\min} > \frac{p_g}{\rho g}$, nincs kavitációveszély

17.13b ábra A 17.11 ábrán vázolt szivattyú szívócsőnek az A_2 holtpontra (a 17.12 ábrából) vonatkozó energiadiagramja

17.6 A szivattyú légüstje

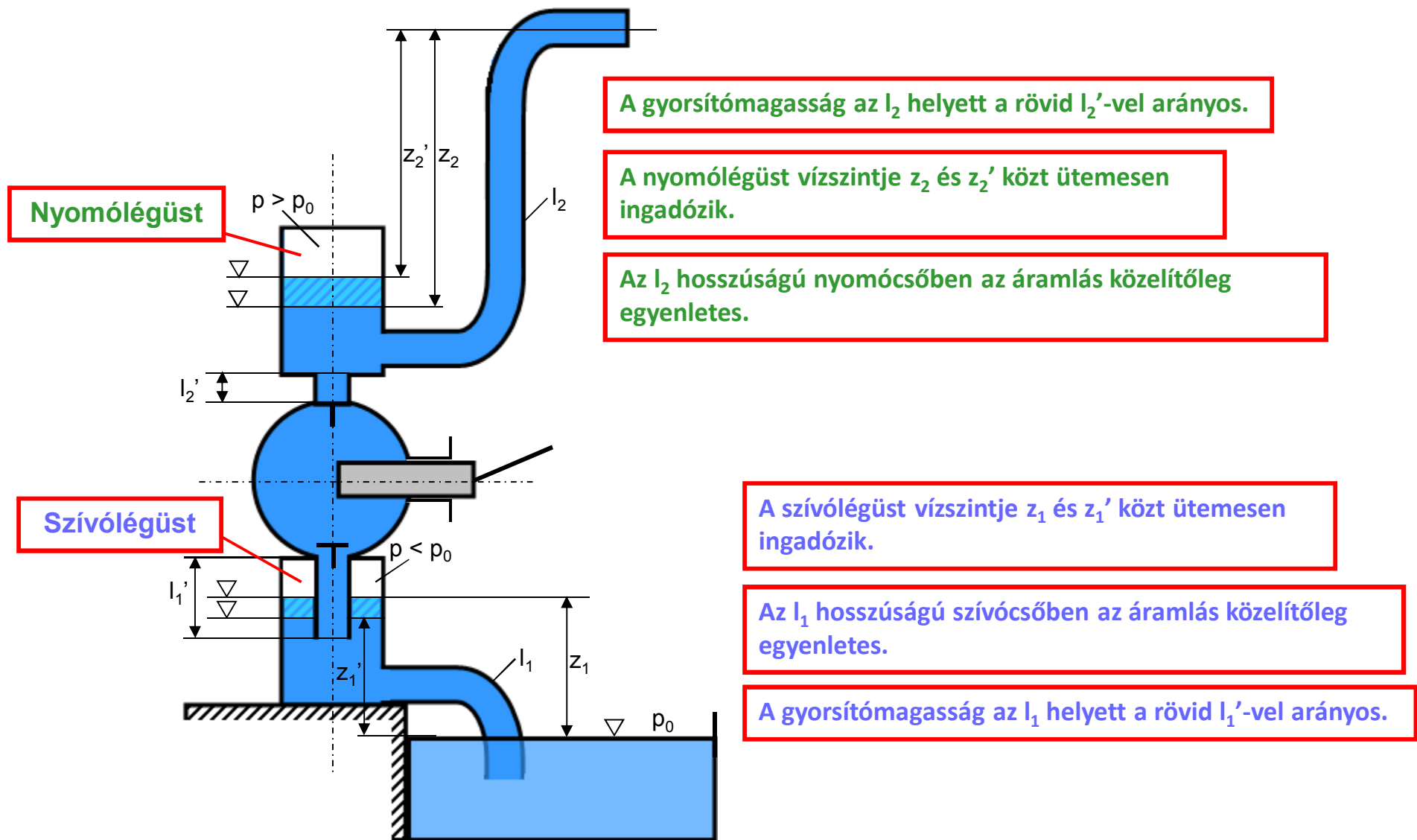

Légüst

17.14 ábra Szivattyú légüsttel

A gyorsítomagasság az l_2 helyett a rövid l_2' -vel arányos.

A nyomólégüst vízszintje z_2 és z_2' közt ütemesen ingadozik.

Az l_2 hosszúságú nyomócsőben az áramlás közelítőleg egyenletes.

Szívólégüst

A szívólégüst vízszintje z_1 és z_1' közt ütemesen ingadozik.

Az l_1 hosszúságú szívócsőben az áramlás közelítőleg egyenletes.

A gyorsítomagasság az l_1 helyett a rövid l_1' -vel arányos.

Egyszeres működésű dugattyús szivattyú szívó- és nyomólégüstrrel

A folyadékoszlopot gyorsító nyomásmagasság:

$$h_a = \frac{A_d}{A} a_{d \max} \cdot \frac{l}{g} = \left(\frac{D}{d}\right)^2 r \omega^2 \frac{l}{g} = \left(\frac{D}{d}\right)^2 \frac{s}{2} \omega^2 \frac{l}{g} = \left(\frac{D}{d}\right)^2 \frac{s}{2} \left(\frac{\pi n}{30}\right)^2 \frac{l}{g} =$$
$$= \left(\frac{0,22}{0,15}\right)^2 \cdot \frac{0,24}{2} \cdot \left(\frac{3,14 \cdot 60}{30}\right)^2 \cdot \frac{8,0}{9,81} = 8,3 \text{ m}$$

Véve, hogy légköri nyomás $p_0 = 1 \text{ bar}$, és, hogy a 20° C hőmérséklethez tartozó telített gőz nyomása $p_g = 2,4 \text{ kPa}$, a maximális megengedett szívómagasság:

$$H_{\max} = \frac{p_0}{\rho g} - \frac{p_g}{\rho g} - h_a - h_{sz} = \frac{10^5}{10^3 \cdot 9,81} - \frac{2,4 \cdot 10^3}{10^3 \cdot 9,81} - 8,3 - 0,7 = 0,95 \text{ m}$$

Légüsttel:

A szívóoldali csővezeték ($l = 7 \text{ m}$) térfogatárama (Q), áramsebessége (v) és áramlási veszteségei (h'):

$$Q = V_g n \eta_{vol} = \frac{\pi(2D^2 - d_r^2)sn}{4 \cdot 60} \eta_{vol} =$$
$$= \frac{3,14 \cdot (2 \cdot 2,2^2 - 0,5^2) \cdot 2,4 \cdot 60}{4 \cdot 60} \cdot 0,9 = 16 \text{ dm}^3/\text{s}$$

$$c = \frac{4Q}{\pi d^2} = \frac{4 \cdot 16 \cdot 10^{-3}}{3,14 \cdot 0,15^2} = 0,9 \text{ m/s}$$

$$h' = \left(\lambda \frac{l}{d} + \sum \xi \right) \frac{c^2}{2g} = \left(0,03 \cdot \frac{7}{0,15} + 3 \cdot 0,3 + 4,5 + 2,5 \right) \frac{0,9^2}{2 \cdot 9,81} = 0,397 \text{ m}$$

A folyadékoszlopot gyorsító nyomásmagasság a légüst beiktatása után:

$$h_a = \left(\frac{D}{d}\right)^2 \frac{s}{2} \left(\frac{\pi n}{30}\right)^2 \frac{l_2}{g} = \left(\frac{0,22}{0,15}\right)^2 \cdot \frac{0,24}{2} \cdot \left(\frac{3,14 \cdot 60}{30}\right)^2 \cdot \frac{1}{9,81} = 1,04 \text{ m}$$

A légüst beiktatásával, a maximális megengedett szívómagasság ($H_{\max}'$):

$$\begin{aligned} H_{\max}' &= \frac{p_0}{\rho g} - \frac{p_g}{\rho g} - h_a - h_{sz} - h' = \\ &= \frac{10^5}{10^3 \cdot 9,81} - \frac{2,4 \cdot 10^3}{10^3 \cdot 9,81} - 1,04 - 0,7 - 0,397 = 8,21 \text{ m} \end{aligned}$$